

Perusopetuksen oppimisen tuen järjestäminen poikkeusoloissa 14.4.2020 alkaen

Tällä sivulla:

- [Yleinen ja tehostettu tuki](#)
- [Erityinen tuki](#)
- [Tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus](#)
- [Yhteistyön merkitys korostuu poikkeusoloissa](#)
- [Opetus erityiskouluissa, sairaalaopetuksessa ja koulukodeissa](#)

Aluehallintovirastot ovat tartuntatautilain (1227/2016) nojalla määränneet toimialueellaan sijaitsevien koulujen ja oppilaitosten tilat suljettavaksi. Kouluissa annettava lähiopetus on mahdollista vain esiopetuksen ja perusopetuksen 1.–3. vuosiluokkien oppilaiden sekä erityisen tuen piirissä olevien, pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden ja maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden opetuksessa. Koulun tiloissa voidaan järjestää myös 1. ja 2. vuosiluokan ja erityisen tuen piirissä oleville oppilaille tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä kerhotoimintaa.

Valtioneuvosto on kuitenkin suosittanut vahvasti, etteivät myöskään lähiopetukseen oikeutetut oppilaat tulisi kouluun.

Perusopetuksen oppilaiden oppivelvollisuus ja oikeus saada opetusta ovat säilyneet poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä huolimatta. Kaikkien etäopetukseen siirtyneiden oppilaiden opetus on edelleen perusopetuslain mukaista, opetuksen järjestäjän antamaa opetusta. Poikkeuksena on, että kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää esiopetusta etäopetuksena, mutta kunta voi kuitenkin halutessaan järjestää etäopetusta.

Valmiuslain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (3 §, valtioneuvoston asetus 6.4.2020, voimassa 14.4.2020 alkaen) perusteella etäopetuksessa opetuksen määrää voidaan vähentää, mutta vain siinä määrin kuin vallitsevissa poikkeusoloissa on välttämätöntä. Opetuksen järjestäjällä on lisäksi velvollisuus järjestää etäopetuksessa oleville oppilaille perusopetuslaissa säädettyä oppimisen tukea (tuki- tai osa-aikaista erityisopetusta, tehostettua tai erityistä tukea sekä avustamis-, tulkittamis- ja muita opetuksen tueksi järjestettäviä palveluja) siinä laajuudessa ja sellaisilla toteuttamistavoilla kuin se on olosuhteisiin nähden mahdollista toteuttaa.

Etäopetuksen ja sen tuen järjestäminen voidaan kaikkien oppilaiden osalta toteuttaa ilman perusopetuslain 18 §:n mukaista yksilötason päätöstä. Kunnassa tulee kuitenkin tehdä yleiset linjaukset siitä, miten ja missä laajuudessa sekä minkälaisin toteuttamistavoin etäopetusta, oppimisen tukea sekä perusopetuslain 31 §:ssä säädettyjä palveluja ja etuuksia järjestetään.

Esiopetuksen, perusopetuksen 1.–3. vuosiluokkien, perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen päätöksen saaneilla, pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevilla ja maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilailla – eli lähiopetukseen oikeutetuilla ja siihen osallistuvilla oppilailla – on edelleen täysimääräinen oikeus opetukseen ja sen tukeen perusopetuslain mukaisesti.

Yleinen ja tehostettu tuki

Soveltamisasetuksen mukaan lähiopetukseen oikeutetuilla ja siihen osallistuvilla oppilaille on oikeus myös oppimiseen tarvittavaan tukeen, perusopetuslain mukaisesti. Etäopetuksessa tukea järjestetään siinä laajuudessa ja sellaisilla toteuttamistavoilla kuin se on olosuhteisiin nähden mahdollista toteuttaa.

Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana etäopetuksessa olevien oppilaiden oppimisen tukea ei ole mahdollista toteuttaa lähiopetuksena koululla. Eduskunnan sivistysvaliokunta totesi kuitenkin lausunnossaan (SiVL 3/2020 vp) pitävänsä ehdottoman tärkeänä, että myös etäopetuksessa olevat oppilaat ja heidän huoltajansa saavat tarvitsemansa tuen lasten oppimisen jatkumiseksi mahdollisimman hyvin myös kotioloissa.

Opetuksen järjestäjän tulee nimenomaisesti linjata, miten etäopetus, oppimisen tuki ja oppilashuolto järjestetään poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana. Linjauksiin sisältyvän harkinnan tulee perustua yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin, eivätkä esimerkiksi pelkästään taloudelliset seikat voi olla päätöksen perustana. Tuen antamisessa tulee huomioida oppilaan etu sekä hänen yksilöllinen tilanteensa ja tuen tarpeensa poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana.

Opetuksen järjestäjän tulee huolellisesti seurata ja arvioida kaikkien palveluja rajoittavien päätösten vaikutuksia erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin oppilaisiin. Poikkeusolojen aikana oppilashuollon tarve saattaa kasvaa. Lasten ja perheiden hyvinvoinnin turvaamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota opetustoimen, oppilashuollon ja sosiaali- ja terveystoimen sekä nuorisotoimen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

[Takaisin ylös](#)

Erityinen tuki

Niille erityisen tuen päätöksen saaneille oppilaille, jotka osallistuvat lähiopetukseen, järjestetään erityinen tuki täysimääräisesti perusopetuslain, oppilaan erityisen tuen päätöksen ja henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaan.

Niille erityisen tuen oppilaille, joille huoltajan pyynnöstä järjestetään opetus etäopetuksena, järjestetään perusopetuslain 17 ja 17 a §:ssä tarkoitettua oppimisen tukea sekä 31 §:ssä säädettyjä palveluja ja etuuksia siinä laajuudessa ja sellaisilla toteuttamistavoilla kuin se on olosuhteisiin nähden mahdollista toteuttaa.

Uuden soveltamisasetuksen 3 §:n 5 momentin perusteella perusopetuslain 18 §:n mukaista päätöstä erityisistä opetusjärjestelyistä ei etäopetukseen siirtymisen takia tarvitse tehdä. Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan erityisen tuen ja siihen sisältyvän erityisopetuksen järjestäminen poikkeusoloissa väliaikaisesti muuna kuin lähiopetuksena ei edellytä uutta erityisen tuen päätöstä, eikä oppilaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman päivittämistä.

Tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus

Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana etäopetuksessa olevien oppilaiden tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta ei ole mahdollista toteuttaa lähiopetuksena koululla.

Tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta annetaan myös poikkeusolojen aikana kotona opiskeleville oppilaille siinä laajuudessa ja sellaisilla toteuttamistavoilla kuin se on olosuhteisiin nähden mahdollista toteuttaa opetuksen järjestäjän määrittämällä tavalla.

Oppilas voi tarvita tukiopetusta oppimiseensa tai koulunkäyntiinsä liittyvissä vaikeuksissa. Etäopetuksen aikana koulujen tulee olla aktiivisesti ja oma-aloitteisesti yhteydessä oppilaaseen sekä edistää säännöllistä vuorovaikutusta hänen kanssaan.

Koulussa on suositeltavaa varata selkeät kellonajat, jolloin eri luokan- ja aineenopettajat ovat tavoitettavissa puhelimitse tai eri etäyhteyksien avulla. Näistä ajankohdista tiedotetaan kaikille oppilaille ja huoltajille. Tällöin oppilas tai huoltaja voi keskustella tukiopetuksen tarpeesta opettajan kanssa ja sopia järjestämisen ajankohdat.

Opettajat voivat antaa etäopetuksessa tukiopetusta yksittäiselle oppilaalle tai ryhmälle oppilaita etäyhteyksiä hyödyntäen. Opetuksessa voidaan antaa ohjeita ja tukea itsenäiseen työskentelyyn tai opiskella yksilöllisesti suunniteltujen tehtävien ja ohjauksen avulla.

On tärkeää järjestää tukiopetusta suunnitelmallisesti. Kun oppilas palaa koulussa järjestettävään opetukseen, hän saattaa tarvita tukiopetusta, jolla voidaan vastata eri syistä, kuten sairastumisesta tai kotona tapahtuvan etäyhteyksiä hyödyntävän opiskelun ongelmista mahdollisesti johtuviin tuen tarpeisiin.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tukea voidaan antaa sekä yksittäiselle oppilaalle että useamman oppilaan ryhmille. Myös osa-aikaista erityisopetusta ja siihen liittyvää ohjausta voidaan antaa etäopetuksen tavoin opetuksen järjestäjän suunnittelemalla tavalla.

Tuen antamisessa sekä yhteydenpidossa oppilaisiin ja huoltajiin voidaan käyttää erilaisia välineitä ja opetustapoja. Tällaisia ovat muun muassa puhelut, Skype, Teamsin ja eri alustojen käyttäminen. Myös Wilma- tai muita viestimahdollisuuksia ja sähköpostia voidaan käyttää sen mukaan, mikä toimii parhaiten ja mitä välineitä oppilaalla ja huoltajalla on käytössään. Oppilasta voidaan opettaa ja ohjata työskentelyyn erilaisilla sähköisillä välineillä.

Tuen antaminen voi vaihdella ohjeiden ja tehtävien antamisesta yksilökohtaiseen opettamiseen jonkin sähköisen välineen avulla. Useamman oppilaan opetuksessa voidaan käyttää esimerkiksi striimausta.

Jos oppilaan ohjauksessa tai oppilasta koskevien suunnitelmien laatimisessa käsitellään julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä tietoja tai tietosuojasetuksen mukaisia erityisten henkilötietoryhmien tietoja, tulee viestintävälineeksi valita sellainen väline, jossa tietosuojan ja tietoturvan taso on riittävä. Salassa pidettäviä tietoja ja erityisiä henkilötietoryhmiä ovat esimerkiksi oppilaan terveystiedot.

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta. Erityisopettaja voi antaa opetusta etukäteen sovitun aikataulun mukaisesti sähköisten välineiden avulla tukea tarvitseville oppilaille.

Hänellä voi tämän lisäksi olla myös päivystysaikoja, jolloin kuka tahansa oppilas tai huoltaja voi olla häneen yhteydessä tuen tarpeesta tai muista asioista, joissa tarvitsevat neuvoja tai ohjausta.

Tukea tarvitsevien oppilaiden osalta on otettava erityisesti huomioon, että:

- käytetään strukturoituja ja mahdollisimman selkokielisiä oppimateriaaleja
- eriyttämisessä, esimerkiksi tehtävien määrät, vaikeusasteet ja aikataulut, sovitetaan yksittäiselle oppilaalle sopiviksi
- tehostettua ja erityistä tukea saaville oppilaille otetaan tarvittaessa käyttöön opiskelun erityiset painoalueet perusasioiden oppimisen varmistamiseksi.

Näiden toimien tarkoituksena on, ettei oppilaan motivaatio lopu liian vaikean oppimateriaalin tai liian suuren työmäärän vuoksi. Erityisopettaja voi auttaa yksilökohtaisten työkalujen käyttöön ottamisessa itsenäisen opiskelun tueksi. Näitä ovat esimerkiksi:

- lukustrategiat
- oppimisstrategiat
- matematiikkastrategiat
- muististrategiat
- toiminnanohjauksen tuki
- apuvälineet, kuten äänikirjat (Celian-äänikirjatunnusten jakaminen tarvitseville ja niiden käytön opetus)

[Takaisin ylös](#)

Yhteistyön merkitys korostuu poikkeusoloissa

Kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu poikkeusoloissa. Vastuu yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Opetuksen järjestäjien tulee informoida oppilaiden huoltajia riittävästi, jotta huoltajilla on tieto niin poikkeusolojen opetusjärjestelyistä kuin oppilaan opintojen edistymisestä. Perheitä tulee myös opastaa tekemään koululle ilmoitus lähiopetukseen oikeutetun oppilaan kotiin etäopetukseen jäämisestä, jotta koulussa voidaan huomioida tämä opetuksen ja sen tuen järjestämisessä sekä oppilaiden poissaolojen seuraamisessa.

Aktiivisella viestinnällä edistetään huoltajien mahdollisuuksia tukea osaltaan lapsensa oppimista ja koulunkäyntiä myös etäopetuksessa. Tukea tarvitsevaan oppilaaseen ja huoltajaan ollaan säännöllisesti yhteydessä. Alakouluissa etäopetuksesta vastaava luokanopettaja on luonteva vastuhenkilö. Yläkoulujen sekä tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden osalta on tärkeää sopia yhteydenpitoon liittyvistä toimintatavoista ja työnjaosta opettajien kesken rehtorin johdolla.

Erityisen tärkeää tiivis yhteyden pitäminen on niiden oppilaiden kanssa, joilla on toiminnan ohjauksen ongelmia tai muutoin vaikea työskennellä itsenäisesti. Viestinnässä tulee huomioida eri kieliryhmiin kuuluvat oppilaat ja heidän perheensä.

Opettajien yhteistyön suunnittelu tuen antamiseksi on tärkeää. Erityisopettajan konsultaation jatkuminen muille opettajille on tarpeen myös poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana. Kaikkia opettajia ohjeistetaan siitä, miten toimia, kun huomaa kotona opiskelevan oppilaan vaikeudet eikä oma tuki riitä. On tärkeää ottaa yhteys erityisopettajaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Näin voidaan pohtia yhdessä, miten toimitaan sekä sopia työnjaosta.

Erityisopettaja voi laatia toiminnan ohjausmalleja eri oppiaineisiin sekä tehdä selkokielisiä, strukturoituja ja eriyttäviä oppimateriaaleja. Näiden laadinnassa voidaan tehdä yhteistyötä luokan- ja aineenopettajien kanssa, jotka voivat lähettää oppimateriaalejaan erityisopettajan muokattavaksi tukea tarvitsevien oppilaiden käyttöön soveltuvaksi.

[Takaisin ylös](#)

Opetus erityiskouluissa, sairaalaopetuksessa ja koulukodeissa

Erityiskouluissa ja erityisluokissa opetus jatkuu lähiopetuksena niiden oppilaiden osalta, jotka eivät ole huoltajien pyynnöstä siirtyneet etäopetukseen. Epidemian leviämisen ehkäisemiseksi on suositeltavaa, ettei oppilaita siirrettäisi koulusta toiseen vaan lähiopetus järjestettäisiin sitä tarvitseville oppilaan omassa koulussa. Tartuntavaaran vuoksi ryhmät tulee kuitenkin pitää mahdollisimman pieninä. Perusopetusasetuksen 2 §:n mukaisia enimmäismitoituksia tulee noudattaa lähiopetukseen osallistuvien osalta myös poikkeusolojen aikana.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on ohjeistaa kouluja niin opetusryhmien muodostamisesta, opettajien välisestä työnjaosta kuin turvallisista toimintatavoista opetusjärjestelyissä.

Koulukodeissa ja sairaalaopetuksessa opetusta suositellaan jatkettavan samoin opetusjärjestelyin kuin aiemmin, ottaen huomioon lasten yksilölliset tarpeet sekä lasten hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät näkökulmat.